

Article ID: 643
DOI: 10.5586/wb.643

Publication History
Received: 2020-05-08
Accepted: 2020-05-25
Published: 2020-09-09

Handling Editor
Ludwik Frey; W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Poland

Funding
The research was self-financed by the author.

Competing Interests
No competing interests have been declared.

Copyright Notice
© The Author(s) 2020. This is an open access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution License](#), which permits redistribution, commercial and noncommercial, provided that the article is properly cited.

ORIGINAL RESEARCH PAPER in HISTORY OF BOTANY

Motywy roślinne w herbach papieskich

Piotr Köhler ^{*}

Instytut Botaniki, Wydział Biologii, Uniwersytet Jagielloński, Gronostajowa 3, Kraków, 30-387, Polska

^{*}To whom correspondence should be addressed. Email: piotr.kohler@uj.edu.pl

Streszczenie

Herb, czyli znak rozpoznawczo-bojowy, wywodzi się z symboliki heroicznej lub znaków własnościowych. Początkami sięga I wyprawy krzyżowej, a jego wygląd jest ustalany przez reguły heraldyczne. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie rezultatów analizy floralnych mobiliów herbowych w herbach papieskich i wykrycie ewentualnych regularności w użyciu owych mobiliów. Analiza wykazała, że w herbach 40 papieży (na 207, którzy panowali od 575 r.) są aż 153 roślinne mobilia herbowe (ok. 3,8 mobilium na 1 herb; mediana: 2). Najwięcej (11) jest herbów zawierających po 3 mobilia, nieco mniej (10) – po 1 mobilium. Największe liczby mobiliów – 13 i 9 – występują w pojedynczych herbach. Wzorce roślinne tych mobiliów należą do 15 taksonów: 10 można przyporządkować do gatunku, 3 – do rodzaju i 2 – do rodziny; jedynie jeden herb zawiera niezidentyfikowane rośliny. Wyróżnione floralne mobilia herbowe należą do 6 elementów (części) roślin. Najwięcej wśród nich było kwiatów – 105 mobiliów w 27 herbach. Herby z motywami floralnymi były używane przede wszystkim w następujących okresach: 1250–1300, 1450–1600, 1850–1900 i 1950–2020. Najczęściej na herbach występowała lilia herbowa, czyli *Iris pseudacorus* – 64 razy w 16 herbach w latach 575–1978. Okazało się, że „Nardo” w herbie papieża Franciszka to *Polianthes tuberosa*, a nie *Nardostachys grandiflora*. Nie stwierdzono regularności w używaniu floralnych mobilów herbowych.

Wyrażenia kluczowe

heraldyka; herby papieskie; mobilia herbowe; rośliny

1. Wstęp

Herb jest to znak rozpoznawczo-bojowy wywodzący się z symboliki heroicznej lub znaków własnościowych. Jego początków doszukiwać się można w czasach I wyprawy krzyżowej (1096–1099). Pełnił funkcję wyróżnika osoby. Począwszy od XII w. wygląd herbów ustalano według ścisłych reguł heraldycznych (Szymański, 2012). Działem heraldyki, czyli jednej z nauk pomocniczych historii, zajmującym się herbami duchowieństwa, instytucji oraz organizacji kościelnych jest heraldyka kościelna. Herby papieskie są także obiektem badań i unormowań tego właśnie działu.

Pierwsze herby papieskie pojawiły się w XII w., gdy heraldyka zaczęła być kodyfikowana. Początkowo papieże używali świeckiego herbu swojej rodziny (Pastoureau, 1997). Praktyka ta trwała przez kilka stuleci. W XIX w., gdy dotychczasowe znaczenie herbów poczęło z wolna zanikać, na tarczach herbowych zaczęto umieszczać różne symbole dewocyjne. W XX w., gdy na najwyższe stanowiska kościelne często powoływano osoby nieposiadające herbów rodowych, przyjęło się, że nowo konsekrowany biskup wybiera swój herb. Jeżeli jednak ma herb rodowy i chce go zatrzymać, powinien dokonać w nim przynajmniej niewielkiej modyfikacji. Podobnej modyfikacji powinien również dokonać przy awansie na kardynała czy w końcu po wyborze na papieża („Ecclesiastical heraldry”, 2020; „Heraldyka kościelna”, 2020).

W rozmaitych źródłach poszczególne herby papieskie różnią się czasem niektórymi detalami, czy nawet opisami. Na potrzeby niniejszego opracowania posłużono się

wyglądem i opisami herbów papieskich zamieszczonymi na stronie „Stemmi papali” (2020) serwisu „Araldica Vaticana Anno XVI” oraz na stronie „Papal armorial” (2019). Pierwsza z wymienionych stron zawiera także herby papieży z okresu wcześniejszego niż podany powyżej okres I krucjaty. W XVII w. przy sporządzaniu pocztów papieży tym wcześniejszym papieżom dodano herby m.in. na podstawie pieczęci z dokumentów i korespondencji kościelnej z okresów ich pontyfikatów, herbów rodowych danych postaci, herbów ziem będących wcześniej we władaniu danego biskupa, albo też godła lub herbu stworzonego na podstawie symboliki właściwej danemu zakonowi czy danej diecezji („Heraldyka kościelna”, 2020).

Najważniejszym elementem herbu są mobilia herbowe, nazywane także figurami zwykłymi, czyli godła heraldyczne umieszczane na tarczy herbowej. Mobilia herbowe można podzielić na kilka podstawowych grup, z których jedna obejmuje rośliny i ich części: kwiaty, drzewa (w tym palma), trawy (w tym zboże, kłosy, stogi siana), owoce i liście (Zemanek, 2013). Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie rezultatów analizy herbów papieskich pod kątem obecności na ich tarczach roślinnych mobiliów herbowych i wykrycie ewentualnych regularności, czy też zależności w użyciu owych mobiliów.

Analizie poddano wszystkie zamieszczone na wyżej wymienionych stronach herby wraz z ich opisami. Na tej podstawie stwierdzono, że elementy roślinne są obecne w herbach 40 papieży, spośród których pontyfikaty 5 przypadły na czasy przed pierwszą krucjatą. Można zatem wnioskować, że herby mogły zostać im nadane dużo później (Tabela 1).

Do tej liczby 40 papieży został włączony Klemens IV, który za życia używał herbu niezawierającego elementów roślinnych, natomiast na jego nagrobku umieszczono herb z liliami herbowymi, co mogło się odnosić do jego francuskiego pochodzenia. Warto odnotować, że Pius VI używał dwóch form herbu: w skromniejszej wersji były tam tylko zwykłe lilie, a w bogatszej – dodatkowo jeszcze 4 lilie herbowe.

Analiza ikonografii zawartych na wymienionych powyżej stronach wykazała, że w herbach 40 papieży (na 207, którzy panowali od 575 r.) są aż 153 roślinne mobilia herbowe (co daje nieco ponad 3,8 mobiliów na 1 herb; mediana: 2). Nie są one rozmieszczone równomiernie: najwięcej (11) jest herbów zawierających po 3 mobilia, nieco mniej (10) – po 1 mobiliu. Największe liczby mobiliów – 13 i 9 – występują w pojedynczych herbach (Rycina 1).

2. Analiza botaniczna

Floralne mobilia herbowe, o których była mowa powyżej, zostały poddane analizie florystycznej. Analiza ujawniła, że wzorce roślinne tych mobiliów należą do 15 taksonów, z których 10 można przyporządkować do gatunku, 3 – do rodzaju i 2 – do rodziny; jedynie jeden herb zawiera niezidentyfikowane rośliny (Tabela 2 i Rycina 2). Dalsza analiza botaniczna pozwoliła zaliczyć floralne mobilia herbowe do 6 elementów (części) roślin (Tabela 3). Najwięcej wśród nich było kwiatów – 105 mobiliów w 27 herbach. Nadspodziewanie dużo było kęp traw i źdźbeł pszenicy z kłosami – 25 mobiliów w 3 herbach.

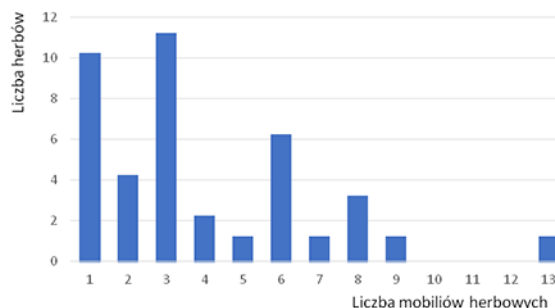
3. Rezultaty

W latach 575–2020, czyli w ciągu 1445 lat, w których używane były papieskie herby z elementami floralnymi, panowało 207 papieży (nie licząc antypapieży). Jedynie w 19,3% z ich herbów stwierdzono floralne mobilia. Udział herbów z elementami floralnymi wśród wszystkich herbów nie rozkłada się jednak równomiernie na przestrzeni tych lat (Rycina 3). Ze względu na niejednakową długość poszczególnych pontyfikatów wyliczony został procentowy udział floralnych herbów w ogólnej liczbie herbów dla każdego z 30 pięćdziesięcioletnich okresów (z wyjątkiem ostatniego, liczącego tylko 20 lat) między rokiem 575 a 2020 (Rycina 4).

W ciągu tych prawie 1,5 tysiąca lat wyodrębniają się 4 okresy z ponad (lub prawie) 50-procentowym udziałem herbów z mobiliami floralnymi. Pierwszy z okresów przypadł na lata 1250–1300, drugi – na lata 1450–1600, trzeci – na lata 1850–1900, a czwarty na lata 1950–2020. Jako przyczynę zwiększonego występowania herbów z elementami floralnymi w pierwszych dwóch okresach należy wskazać rezultaty

Tabela 1 Papieże, w których herbach są obecne mobilia roślinne.

Lp.	Imię	Pontyfikat	Uwagi
1	Benedykt I	575–579	
2	Leon III	795–816	
3	Leon IV	847–855	
4	Sylwester II	999–1003	
5	Leon IX	1049–1054	
6	Celestyn II	1143–1144	
7	Celestyn III	1191–1198	Z rodu Orsini
8	Honoriusz III	1216–1227	Z rodu Savelli
9	Urban IV	1261–1264	
10	Klemens IV	1265–1268	Herb z mobiliami roślinnymi na nagrobku może odnosić się do francuskiego pochodzenia papieża
11	Innocenty V	1276	Herb wg „Papal armorial” (2019)
12	Mikołaj III	1277–1280	Z rodu Orsini
13	Honoriusz IV	1285–1287	Z rodu Savelli
14	Mikołaj IV	1288–1292	
15	Klemens VI	1342–1352	
16	Grzegorz XI	1370–1378	
17	Kalikst III	1455–1458	Z rodu Borgia
18	Sykstus IV	1471–1484	Z rodu Della Rovere
19	Aleksander VI	1492–1503	Z rodu Borgia
20	Juliusz II	1503–1513	Z rodu Della Rovere
21	Leon X	1513–1521	Z rodu Medyceuszów
22	Klemens VII	1523–1534	Z rodu Medyceuszów
23	Paweł III	1534–1549	
24	Juliusz III	1550–1555	
25	Marceli II	1555	
26	Pius IV	1559–1565	Z rodu Medyceuszów
27	Sykstus V	1585–1590	
28	Urban VII	1590	
29	Grzegorz XIV	1590–1591	
30	Innocenty IX	1591	
31	Leon XI	1605	Z rodu Medyceuszów
32	Innocenty X	1644–1655	
33	Aleksander VII	1655–1667	Zmodyfikowany herb rodu Della Rovere
34	Benedykt XIII	1724–1730	Z rodu Orsini, dominikanin
35	Pius VI	1775–1799	
36	Leon XIII	1878–1903	
37	Pius XII	1939–1958	
38	Jan XXIII	1958–1963	
39	Paweł VI	1963–1978	
40	Franciszek	2013–	

Rycina 1 Liczebność mobilii herbowych w poszczególnych grupach herbów.

poszczególnych konklawe, które na tron papieski częściej wносили przedstawiciele największych arystokratycznych rodów średniowiecznych i nowożytnych Włoch, jak Orsini (mający w herbie m.in. różę), Savelli (mający w herbie także m.in. różę), Borgia (mający w herbie m.in. kępy trawy), Medyceusze (mający w herbie m.in. lilie herbowe) i Della Rovere (mający w herbie m.in. dąb). Na trzeci z okresów przypadał pontyfikat Leona XIII, który miał w herbie m.in. cyprys wiecznie zielony i lilie herbowe. W ostatnim okresie Jan XXIII i Paweł VI mieli w herbie m.in. lilie herbowe, a Franciszek ma w herbie tuberozę bulwiastą.

Wyobrażenia nie wszystkich gatunków były jednakowo często używane jako mobilia herbowe. Najczęściej na herbach papieskich występowała lilia, czyli *Iris pseudacorus* – 64 razy w 16 herbach w latach 575–1978, większość – 35 w 6 herbach w latach 575–1268. W heraldyce kościelnej fleur-de-lis symbolizowała najpierw Chrystusa, następnie Maryję Dziewicę i św. Józefa. W heraldyce świeckiej wcześniej, bo już od ok. XII w., stała się symbolem monarchii francuskiej („Fleur-de-lis”, 2020).

Tabela 2 Wykaz taksonów.

Lp.	Takson	Liczba mobilii	Liczba herbów	Lokalizacja (herb papieża)
1	<i>Arecaceae</i>	1	1	Benedykt XIII
2	<i>Castanea sativa</i>	1	1	Urban VII
3	<i>Cupressus sempervirens</i>	1	1	Leon XIII
4	<i>Iris germanica?</i> (lilia herbowa w kolorze niebieskim)	15	2	Innocenty V, Paweł III
5	<i>Iris pseudacorus</i> (lilia herbowa, fleur-de-lis)	64	16	Benedykt I, Celestyn II, Innocenty X, Jan XXIII, Klemens IV, Klemens VII, Leon IX, Leon X, Leon XI, Leon XIII, Mikołaj IV, Paweł VI, Pius IV, Sylwester II, Urban IV
6	<i>Juglans regia</i>	3	2	Grzegorz XIV, Innocenty IX
7	<i>Laurus nobilis</i>	2	1	Juliusz III
8	<i>Lilium candidum</i>	6	2	Benedykt XIII, Pius VI
9	<i>Olea europaea</i>	2	2	Innocenty X, Pius XII
10	Poaceae	16	2	Aleksander VI, Kalikst III
11	<i>Polianthes tuberosa</i>	1	1	Franciszek
12	<i>Pyrus communis</i>	3	1	Sykstus V
13	<i>Quercus</i> sp. (może <i>Q. petraea?</i>)	4	3	Aleksander VII, Juliusz II, Sykstus IV
14	<i>Rosa</i> sp.	25	9	Benedykt XIII, Celestyn III, Grzegorz XI, Honoriusz III, Honoriusz IV, Klemens VI, Leon III, Mikołaj III, Urban IV
15	<i>Triticum</i> sp.	6	1	Marceli II
16	Niezidentyfikowane 3 rośliny, w tym 2 kwitnące	3	1	Leon IV

Rycina 2 Floralne mobilia herbowe – ikonografia. (A) Takson: *Arecaceae*; opis: liść palmowy? (fragment herbu dominikanów). (B) Takson: *Castanea sativa*; opis: złota gałązka kasztana jadalnego z owocem i liśćmi. (C) Takson: *Cupressus sempervirens*; opis: zielony cyprys. (D) Takson: *Iris germanica*?; opis: lilia herbowa w kolorze niebieskim. (E) Takson: *Iris pseudacorus*; opis: lilia herbowa, fleur-de-lis. (F) Takson: *Juglans regia*; opis: orzech naturalny z korzeniami. (G) Takson: *Laurus nobilis*; opis: złote girlandy z gałęzi laurowych. (H) Takson: *Lilium candidum*; opis: srebrne lilie. (I) Takson: *Olea europaea*; opis: naturalna gałązka oliwna. (J) Takson: *Poaceae*; opis: kępa trawy. (K) Takson: *Polianthes tuberosa*; opis: kwiat spikanardu („Stemmi papali”, 2020), powinno być: kwiat tuberozy bulwiastej. (L) Takson: *Pyrus communis*; opis: trzyczęściowa gałąz gruszy (z 3 owocami). (M) Takson: *Quercus* sp. (może *Q. petraea*?); opis: złoty dąb z liśćmi i owocami (zołędziami), z czterema skrzyżowanymi gałęziami. (N) Takson: *Rosa* sp.; opis: czerwona róża. (O) Takson: *Triticum* sp.; opis: złote kłosa pszenicy; (P) Takson: ?; opis: niezidentyfikowane 3 rośliny, w tym 2 kwitnące.

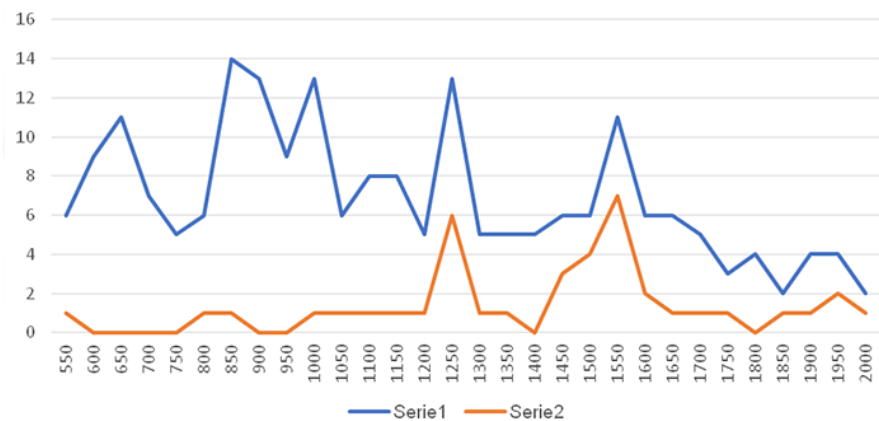
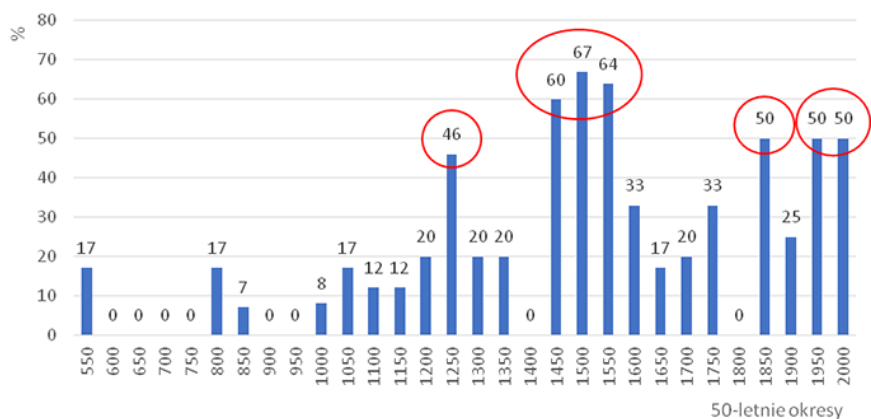
Drugim częstym mobilium herbowym, jednak znacznie mniej popularnym niż lilia, była czerwona róża. Występowała 25 razy w 9 herbach w latach 795–1730. Była symbolem męczeństwa, w szczególności Jezusa Chrystusa, ze względu na krwisty kolor i pięciokrotność okwiatu (związek z pięcioma ranami), a jej kolce miały nawiązywać do korony cierniowej. Była także symbolem Maryi jako osoby niepokalanie poczętej wśród grzeszników (Marecki, 2007).

Trzecim pod względem liczby występowania mobilium herbowym był dąb, który pojawia się w 3 herbach papieża wywodzących się z rodu Della Rovere.

Pojedyncze herby papieskie zawierają czasem zaskakujące floralne mobilia. Na przykład *Castanea sativa* w herbie Urbana VII, najkrócej panującego dotychczas papieża, może być elementem jego herbu rodowego. Pochodził on bowiem ze szlacheckiej rodziny Castagna (po włosku kasztan to *castagno*) („Urban VII”, 2020). Z kolei *Juglans regia*, występujący jako mobilium na 2 herbach spokrewnionych ze sobą papieża, był prawdopodobnie herbem rodu Facchinetti. W herbie obecnego

Tabela 3 Wykaz elementów (części) roślin w herbach papieskich.

Lp.	Element roślinny	Liczba mobiliiów	Liczba herbów	Lokalizacja (herb papieża)
1	Kwiat	105	27	Benedykt I, Benedykt XIII, Celestyn II, Celestyn III, Franciszek, Grzegorz XI, Honoriusz III, Honoriusz IV, Innocenty V, Innocenty X, Jan XXIII, Klemens IV, Klemens VI, Klemens VII, Leon III, Leon IX, Leon X, Leon XI, Leon XIII, Mikołaj III, Mikołaj IV, Paweł III, Paweł VI, Pius IV, Pius VI, Sylwester II, Urban IV
2	Łodyga z kwiatem	9	3	Benedykt XIII, Leon IV, Pius VI
3	Drzewo	8	6	Aleksander VII, Grzegorz XIV, Innocenty IX, Juliusz II, Leon XIII, Sykstus IV
4	Gałązka	6	5	Benedykt XIII (liść palmy?), Innocenty X, Juliusz III, Pius XII, Urban VII
5	Trawa (w tym zboże)	25	3	Aleksander VI, Kalikst III, Marcei II
6	Owoce	4	2	Sykstus V, Urban VII

Rycina 3 Liczba herbów z elementami floralnymi (Serie 2) na tle całkowitej liczby herbów (Serie 1).**Rycina 4** Procentowy udział herbów z mobiliami floralnymi w całkowitej liczbie herbów w poszczególnych 50-letnich okresach.

papieża jako floralne mobilium występuje kwiat *Polianthes tuberosa*¹. W oficjalnym opisie papieskiego herbu mobilium to jest nazwane „kwiat spikanardu” („flore di nardo”), jednak bez podania łacińskiej naukowej nazwy gatunku, i objaśnione: „kwiat spikanardu wskazuje Świętego Józefa, patrona Kościoła powszechnego. W hiszpańskiej tradycji ikonograficznej św. Józef jest przedstawiony z gałązką nardu w dłoni. Umieszczając te obrazy na swojej tarczy herbowej, Papież chciał wyrazić szczególne oddanie [...] i Świętemu Józefowi” (Araldica Vaticana, 2020). Na herbie kardynalskim mobilium to wyglądało jak kiść winogron. W herbie papieskim mobilium zostało nieco zmodyfikowane: dwa najniższe pąki kwiatowe zastąpiono dwoma rozwiniętymi kwiatami, co odebrało mu wygląd przypominający winogrona. Można spotkać nazwę łacińską botanicznego pierwowzoru tego mobilium – *Nardostachys grandiflora* (np. „Nardostachys wielkokwiatowy”, 2020). Jednak nardostachys, czyli spikanard, ma różowo-czerwono-fioletowe kwiaty zebrane w koszyczek, a nie w kłos (który wyraźnie widać w herbie), a z rozety liści wyrasta pęd kwiatostanowy mierzący do 50 cm. Gatunek ten występuje w Himalajach na obszarze Nepalu, Sikkimu, Indii i południowo-zachodnich Chin („*Nardostachys grandiflora* DC.”, 2020), a nie w Ameryce Południowej, skąd pochodzi papież Franciszek. Z nardostachysa już w starożytności wytwarzano bardzo drogi, wielokrotnie wymieniany w Biblii (np. Mk, 14, 3–9, 2011), olejek nardowy, który nie był znany w Ameryce. Azjatycki nardostachys nie był także atrybutem św. Józefa. Dlaczego w takim razie właśnie z tym gatunkiem jest identyfikowane to mobilium herbowe? Sprawę tę wyjaśniła matka Hildegarda z benedyktyńskiego klasztoru położonego na małej wyspie leżącej koło Shaw Island (północno-zachodnie wybrzeże stanu Washington, USA). Otóż w kulturze latynoskiej atrybutem św. Józefa jest tuberoza (*Polianthes tuberosa*), która pokrojem przypomina lilie św. Józefa, a nie nardostachys, który w Ameryce nie rośnie. Zresztą sama tuberoza, prawdopodobnie pochodząca z Meksyku, nie występuje już w stanie dzikim, a jedynie w uprawie. Ma dorastającą do 1 m łodygę, na której szczycie pojawiają się słodko pachnące, kremowobiałe kwiaty tworzące kłos („Tuberoza bulwiasta”, 2020). W krajach hiszpańskojęzycznych jest nazywana „nardo” (lub „vara de San Jose”), ten sam wyraz po włosku oznacza nardostachys. Taką właśnie tuberozę miał w herbie kardynalskim przysły papież Franciszek, i nazywał ją nardo, stąd całe nieporozumienie (Mother Hildegard, 2013). Brak czujności heraldyków watykańskich sprawił, że mobilium to zostało niewłaściwie nazwane na oficjalnej stronie watykańskiej („Stemmi papali”, 2020), a w ślad za nią także w innych tego typu zestawieniach (np. „Papal armorial”, 2019).

4. Wnioski

Na podstawie przedstawionej analizy botanicznej floralnych mobiliów herbowych oraz jej rezultatów można zadać pytanie o możliwość stwierdzenia występowania jakichś regularności czy też zależności w użyciu floralnych mobiliów herbowych oraz ich jakości i liczby w analizowanej grupie herbów papieskich. Aby na takie pytanie precyzyjnie odpowiedzieć, należałoby prześledzić historię każdego z herbów, co leży poza zakresem tematycznym niniejszego artykułu. Podobnie jak rozpoznanie historii użycia poszczególnych mobiliów oraz ich znaczeń w poszczególnych herbach. Gdyby każdy papież rozpoczynając pontyfikat przyjmował nowy herb mający odzwierciedlać na przykład jego priorytety polityczne czy poglądy teologiczne, wtedy analiza mobiliów mogłaby przynieść interesujące rezultaty. Natomiast w obecnej sytuacji można jedynie zauważyć z dużym stopniem ogólności, że w ciągu ostatnich prawie 1,5 tys. lat na tle zmniejszającej się liczby herbów w poszczególnych pięćdziesięcioleciach (na skutek wydłużania się średniego trwania pontyfikatu) udział herbów z floralnymi mobiliami względnie wzrasta, a jednocześnie średnia liczba mobiliów przypadających na jeden herb pozostaje na dość stabilnym poziomie. Przy bardzo małej liczbie papieży w danym okresie nawet jednostkowe wystąpienie herbu z floralnymi mobiliami jest znaczące, czego przykład mieliśmy w XIX w. Być może w miarę jak papieżami będą zostawali kardynałowie z państw

¹ Bardzo dziękuję Panu Prof. dr. hab. Bogdanowi Zemankowi za zwrócenie uwagi na to mobilium i jego właściwą interpretację.

coraz bardziej odległych od Europy, zestaw floralnych mobiliów herbowych będzie się powiększał o nowe, dotychczas nieznanne egzotyczne gatunki roślin (czego już teraz jesteśmy świadkami).

Bibliografia

- Araldica Vaticana [Vatican Heraldry]. (2020). <http://www.araldicavaticana.com/hbergoglio.htm>
- Ecclesiastical heraldry. (2020). In *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Ecclesiastical_heraldry
- Fleur-de-lis. (2020). In *Wikipedia*. <https://pl.wikipedia.org/wiki/Fleur-de-lis>
- Heraldyka kościelna [Ecclesiastical heraldry]. (2020). In *Wikipedia*. https://pl.wikipedia.org/wiki/Heraldyka_kościelna
- Marecki, J. (2007). Rośliny w heraldyce (fragment większej całości) [Plants in heraldry (fragment of a larger whole)]. In J. Marecki & L. Rotter (Eds.), *Symbolika roślin. Heraldyka i symbolika chrześcijańska* [Symbolism of plants. Christian heraldry and symbolism] (pp. 7–43). Wydawnictwo Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej.
- Mk, 14, 3–9. (2011). *biblijni.pl*. <https://www.biblijni.pl/Mk,14,3-9>
- Mother Hildegard. (2013). *Mystery flower*. Island life – in a monastery. <http://islandlife-inamonastery.blogspot.com/2013/04/mystery-flower.html>
- Nardostachys grandiflora* DC. (2020). U.S. National Plant Germplasm System GRIN-Global. <https://npgsweb.ars-grin.gov/gringlobal/taxonomydetail.aspx?id=410928>
- Nardostachys wielkokwiatowy [*Nardostachys grandiflora*]. (2020). In *Wikipedia*. https://pl.wikipedia.org/wiki/Nardostachys_wielkokwiatowy
- Papal armorial. (2019). In *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Papal_armorial
- Pastoureau, M. (1997). *Traité d'Héraldique* [Treaty of heraldry] (3rd ed.). Picard.
- Stemmi papali* [Papal coats of arms]. (2020). Araldica Vaticana Anno XVI [Vatican Heraldry Year XVI]. <http://www.araldicavaticana.com/Pontefici.htm>
- Szymański, J. (2012). *Nauki pomocnicze historii* [Auxiliary sciences of history]. Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Tuberoza bulwiasta [*Polianthes tuberosa*]. (2020). In *Wikipedia*. https://pl.wikipedia.org/wiki/Tuberoza_bulwiasta
- Urban VII. (2020). In *Wikipedia*. https://pl.wikipedia.org/wiki/Urban_VII
- Zemanek, B. (2013). Rośliny na herbach [Plants on coats of arms]. *Alma Mater*, 158, 150–151.

Floral Motifs in Papal Coats of Arms

Abstract: A coat of arms derives from heroic symbolism or proprietary marks. It dates back to the First Crusade, and its appearance is determined by heraldic rules. The purpose of this article is to present the results of an analysis of floral heraldic figures in papal coats of arms and to detect possible regularities in the use of these figures. The analysis showed that there are as many as 153 herbal figures (approx. 3.8 per one coat of arms; median: 2) in the coats of arms of 40 popes (out of the 207 who have ruled since 575). Most coats of arms (11) contain three figures; somewhat fewer (10) contain one figure. The largest number of figures – 13 and nine – occur in singular coats of arms. The plant patterns of these figures can be assigned to 15 taxa: 10 species, three genera, and two families; only one coat of arms contains unidentified plants. The floral figures distinguished belong to six elements (parts) of plants. Most of them are flowers – 105 figures in 27 coats of arms. Most often, emblems with floral elements were used in the following periods: 1250–1300, 1450–1600, 1850–1900, and 1950–2020. The most common one was the fleur-de-lis (*Iris pseudacorus*) – used 64 times in 16 coats of arms in the years 575–1978. The “nardo” in the coat of arms of Pope Francis turned out to be *Polianthes tuberosa* rather than *Nardostachys grandiflora*. No regularity was found in the use of floral figures.

Keywords: heraldry; papal coats of arms; heraldic figures; plants